

۸) شیوه‌نامه تشکیل و فعالیت اندیشگاه سلامت استان

۱- تعریف‌ها:

۱-۱- اندیشگاه یا اتاق فکر: محلی برای گفتگوی صاحب نظران در باره موضوعات چالش‌زای اولویت‌دار بر سر راه توسعه پایدار سلامت محور استان. اتاق فکر دانشگاه علوم پزشکی استان نهادی است وابسته به دانشگاه که در پیوند با دبیرخانه سیاست‌گذاری سلامت استان فعالیت می‌کند. دبیرخانه مسؤول تأمین منابع انسانی، مالی و تداکاتی مورد نیاز اتاق فکر- و ایستگاه تحقیقاتی آن- است.

۱-۲- اندیشه: پیشنهاد فردی صاحب نظر یا دارای تجربه که چون به کار گرفته شود نتیجه‌ی آن حل مشکلات و مسائل کوچک مرتبط با سلامت، تغییر در روش‌های منتهی شونده به سلامت مردم و محیط، کمک به توسعه و ارتقای سلامت یا نوعی خلاقیت و نوآوری در نظام سلامت استان خواهد بود. هر اندیشه باید به چند پرسش مهم پاسخ دهد: چه کنیم؟ چرا؟ چگونه؟ برای چه کسانی؟ و پیش نیاز عملی شدن این اندیشه چیست؟

۱-۳- موضوعات اولویت‌دار: برای دست یافتن به توسعه پایدار و سالم استان، موضوعات چالش‌زا توسط دبیرخانه سیاست‌گذاری سلامت استان تعیین و توسط اعضای اتاق فکر اولویت‌بندی می‌شود تا همه بتوانند اندیشه‌های خود در ارتباط با آنها مطرح سازند و در نشست‌های اندیشگاه در باره آنها گفتگو و رایه طریق شود.

۱-۴- گزارش موضوعی: در پایان بحث در باره هر موضوع خاص، گزارشی تنظیم می‌شود که دست کم موارد زیر را در خود دارد: عنوان موضوع، هدف و تاریخ جلسه یا جلسات مربوط؛ مخاطبان و شرکت‌کنندگان؛ شواهد و تحلیل وضعیت شامل وضعیت کنونی در قیاس با گذشته و روند آن، نتیجه به دست آمده از گفتگو در باره موضوع مورد بحث و گام‌های پیش‌بینی شده برای بعد.

۱-۵- حمایت‌طلبی: به معنای در میان گذاردن نتایج کار اتاق فکر با سیاست‌گذاران، توجیه مستدل ضرورت عمل کردن به فکر پیشنهادی و چانه‌زنی (Lobbying) برای تحت تأثیر قرار دادن روندهای حقوقی، قانون‌گذاری و نگرش‌هاست. محقق حمایت‌طلب، به تبع پشتمانه سازمانی یا علمی و یا نمایندگی جمع خاص، نقش راهگشا یا تسریع‌کننده (Catalyst) در تغییر را بازی می‌کند و در این راه از شیوه‌های زیر کمک می‌گیرد:

- شناسایی سیاست‌گذاران کلیدی
- یافتن مؤثرترین راه‌های اثرگذاری
- آماده‌سازی مستندات توجیهی

■ چانه زنی (Lobbying) و تبلیغ

■ یاری گرفتن از حمایت رسانه‌ای (رسانه‌ها، نشر، کنفرانس و ملاقات‌ها)

۲- هدف: برقراری ارتباط با صاحبان فرایندهای ناظر بر سلامت در بخش سلامت یا دیگر بخش‌های توسعه، اعلام موضوع‌های اولویت‌دار که باید درباره آنها اندیشه شود، دریافت اندیشه‌ها درباره موضوعات اعلام شده، فراهم آوردن فهرستی دسته‌بندی شده از اندیشه‌ها، و سرانجام حمایت‌طلبی برای کاربردی ساختن اندیشه‌ها.

۳- ارکان: اتاق فکر زیر نظر شورای سیاست‌گذاری سلامت استان کار می‌کند. ایستگاه تحقیقاتی بازوی پژوهشی اتاق فکر را تشکیل می‌دهد. اتاق فکر توسط مسؤولی که به پیشنهاد دبیرخانه و با حکم رییس دانشگاه به این سمت گمارده خواهد شد، اداره می‌شود. رییس اتاق فکر، رییس دبیرخانه شورای سیاست‌گذاری سلامت، سه کارشناس برگزیده برای همکاری با اتاق فکر و یک مسؤول دفتری، اعضای ثابت اندیشگاه دانشگاه علوم پزشکی را تشکیل می‌دهند. جلسات عادی اندیشگاه با حضور اعضای ثابت و حسب مورد دعوت شدگان به جلسه تشکیل می‌شود. در سال نخست فعالیت، اندیشگاه با اعلام قبلی موضوع یا موضوع‌های در اولویت، از همه صاحبان تجربه و فکر در دانشگاه علوم پزشکی و دیگر بخش‌های توسعه دعوت عام به عمل می‌آورد تا با حضور در جلسه هم‌اندیشی اتاق فکر اندیشه‌های خود را در میان گذارند.

۴- شرح وظایف و اختیارات:

۴-۱- برقراری ارتباط: برای برقراری بیشترین ارتباط میان اتاق فکر و همه صاحبان اندیشه باید روز و ساعت جلسات هم‌اندیشی اتاق فکر، مکرر به اطلاع همه آنان که در درون بخش یا در دیگر بخش‌های توسعه آماده نشر اندیشه‌های خویش‌اند برسد؛ جلسات هم‌اندیشی اتاق فکر دست کم در نخستین سال فعالیت آن به روی همگان باز باشد، جلسات به نوعی اداره شود که همگان فرصت بیان بیابند؛ و اندیشه‌ها بدون نقد و ارزیابی در جلسه، به درستی یادداشت شود.

باید به همگان اعلام داشت که اولاً توجه به اندیشه‌های آنان الزاماً نیازمند حضورشان در جلسات اتاق فکر نیست و فرستادن نظرات مکتوب نیز همان اثر را خواهد داشت؛ و ثانیاً اندیشه‌ی طرح شده مراحل را پشت سر می‌گذارد که الزاماً ممکن است به درجه حمایت‌طلبی یا کاربردی شدن نرسد.

گذشته از اینکه با این شیوه از دست درکاران اجرا نظرخواهی می‌شود، از اتاق فکر انتظار می‌رود از راه دست زدن به تحقیق و مطالعه مستمر نیز امکان دست یافتن به اندیشه‌های گره گشا را از دست ندهد.

۴-۲- دسته‌بندی اندیشه‌ها: اندیشه‌های پیشنهاد شده به اتاق فکر یا آنچه از دیگر راه‌ها به دست می‌آید بنا به طبیعت

و پیچیدگی اندیشه در یکی از چهار دسته زیر قرار می‌گیرد:

■ اندیشه‌ای که از آن می‌توان برای حل مشکلی ملموس استفاده کرد.

■ اندیشه‌ای که تغییر در روش‌های جاری را در خود دارد.

■ اندیشه‌ای که حاصل آن توسعه کلی یا ارتقای سلامت مردم است.

■ اندیشه‌ای از نوع فکر بکر و نوآور

بسیار خوشایند خواهد بود اگر اندیشه‌ای نوآور از اندیشگاه استان چنان جایگاهی بیابد که نه فقط در استان که در مقیاس کشوری نیز بارقه‌ای اثر گذار باشد، اما اتاق فکر استان الزاماً با پیشنهادهای نوآور و بی‌سابقه نیست که شناخته می‌شود. به عبارت دیگر جای غبن نخواهد بود اگر هیچ فکر بکری پیشنهاد نشود اما هر سال ده‌ها اندیشه‌ی مقبول، به حل مشکلات، تغییر مؤثر در روش‌ها یا توسعه سلامت و رفاه مردم استان بینجامد.

۴-۳- تدوین شناسنامه: اتاق فکر پس از غربال کردن پیشنهادها و اندیشه‌ها از نظر اعتبار و امکان‌پذیری، برای هر اندیشه مقبول شناسنامه‌ای فراهم می‌آورد که در آن خاستگاه اندیشه (فرد یا منبع مطالعه)، زمان دست یافتن به اندیشه و کاری که قرار است در باره آن صورت گیرد (قرار گرفتن در اولویت حمایت‌طلبی، سفارش تحقیق، طرح در جلسات بعدی اتاق و ...) مشخص می‌شود.

۴-۴- بازخورد مکتوب: بازخورد مکتوب و درخور به همه اشخاص حقیقی که اندیشه خود را با اتاق فکر در میان گذارده‌اند می‌بایست از کارهای ثابت اتاق فکر در برابر صاحبان اندیشه باشد.

۴-۵- حمایت‌طلبی برای کاربردی شدن اندیشه: کاربردی کردن اندیشه از وظایف بخشی دیگر در دانشگاه است. از اندیشگاه استان تنها انتظار می‌رود برای کاربردی شدن نتایج کار خویش، حمایت‌طلبی کند.

اندیشگاه در ساختار برنامه جامع سلامت استان و دبیرخانه سیاست‌گذاری، نقش مشورتی در تولید اندیشه‌های خلاق، نوآور و کاربردی دارد و از منظر جایگاه، بازوی فکری دبیرخانه و اعضای کارگروه سلامت و امنیت غذایی استان را تشکیل می‌دهد.

۵- روش اجراء (مراحل انجام کار): پیش‌بینی می‌شود اتاق فکر دو نوع جلسه داشته باشد:

- اول، جلسات منظم اعضای ثابت اتاق که هر دو هفته یک بار در محل اندیشگاه تشکیل می‌شود؛
  - دوم، جلسات هم‌اندیشی برای کسب اندیشه‌های پیشنهادی که با دعوت عام از همی صاحبان اندیشه و دست درکاران اجرایی شکل می‌گیرد. جلسات هم‌اندیشی ممکن است در سال اول فعالیت اتاق هر سه ماه یک بار و در سال‌های بعدی با تواتر کمتر- مثلاً هر شش ماه- برگزار شود.
- در همه جلسات، رعایت اصول برگزاری جلسات مؤثر (داشتن آمادگی کافی، تنظیم دانش پایه‌ی مرتبط با موضوع، داشتن هدف مشخص و اداره منطقی جلسه و رعایت نوبت و زمان) ضرورت دارد.
- اعضای ثابت اتاق در نخستین جلسات خود موضوعات زیر را در دستور کار قرار می‌دهند و در باره آنها تصمیم روشن می‌گیرند: شیوه امکان‌سنجی و معیارهای اولویت‌بندی اندیشه‌ها، روال تعیین تکلیف اندیشه‌ها، شیوه و فرم تدوین شناسنامه اندیشه، شیوه تحلیل ذینفعان هر اندیشه، روش مدون دست یافتن به اندیشه‌ها (از اشخاص و از متون)، شیوه تهیه بانک اطلاعاتی از اندیشه‌ها، شیوه بازخورد دادن به اشخاص حقیقی ارائه‌کننده اندیشه، روش شناسایی خبرگان و شیوه دعوت از آنان برای حضور در جلسات، معیارها و چارچوب ارجاع موضوع به ایستگاه تحقیقاتی، روال تدوین برنامه حمایت‌طلبی برای اندیشه‌های مقبول، شیوه اجرای حمایت‌طلبی تا دست یافتن به نتیجه، روال ارزیابی و مستند ساختن نتایج حاصل از کاربرد هر اندیشه در عمل، جزئیات شیوه تشکیل جلسات عادی و جلسات هم‌اندیشی، تدوین گزارش جلسات، تنظیم گزارش‌های موضوعی، شکل و محتوای گزارش سالانه اتاق فکر و همچنین شیوه پرداخت حق حضور در جلسه، حق نظردهی یا اندیشه‌پردازی، حق بهره‌وری معنوی و مادی و روش قانونمند تشویق اندیشه‌پردازان.

شکل‌گیری و گردش کار اندیشگاه استان به شرح زیر پیش‌بینی می‌شود:

۱. دبیرخانه سیاست‌گذاری سلامت استان، رییس و کارشناسان و مسؤول دفتری اتاق فکر را برای صدور حکم به رییس دانشگاه پیشنهاد می‌کند.
۲. دبیرخانه، مقدمات تشکیل جلسات اندیشگاه را فراهم می‌آورد.
۳. نخستین جلسات اتاق فکر به تنظیم کارها و تعیین گردش کار و استانداردها (یادشده در ماده ۶) اختصاص می‌یابد.